

Melkweg

Inspirerend en eigentijds leesmateriaal voor alfabetisering

Bij alfabetisering is een van de belangrijkste taken van de docent de cursisten op verschillende wijzen te prikkelen om zo veel mogelijk leeskilometers te maken; dit om het proces van automatisering te bevorderen. Er zijn bekende leergangen met leesteksten en oefeningen die al jaren worden gebruikt, maar er is een enorme behoefte aan nieuwe, eigentijdse materialen die een communicatieve aanpak en samenwerking tussen de cursisten stimuleren. Het leesmateriaal van *Melkweg*¹ is nieuw, eigentijds en meteen zeer enthousiast ontvangen in de alfabetiseringswereld. Sinds 2015 werkt Natalia Odelevskaia zelf met veel plezier met het materiaal in een Alfa C groep. In dit artikel wil ze haar ervaringen delen.

Thematisch ingedeeld

MELKWEG vertelt over de avonturen van de inwoners van een denkbeeldige straat, die *DE MELKWEG* heet. De inwoners komen allemaal uit verschillende landen en hebben verschillende gezinssituaties.

Alle materialen zijn ingedeeld in boekjes met thema's die voor de cursisten actueel zijn, zoals boodschappen, wonen, reizen en werken (naar Alfa A). Bij het volgende niveau (van Alfa A naar Alfa B) worden de thema's uitgebreid met gezondheid, ouders, participatie en wonen. Elk thema bevat vijf of zes boekjes. En bij het hoogste niveau wordt er verder ingegaan op dezelfde thema's. Deze aanpak geeft mij als docent de mogelijkheid om deze materialen in te zetten als aanvullend materiaal bij mijn eigen thematisch opgebouwd programma; ik kan de *MELKWEG* ook makkelijk met een bestaande leergang combineren. In mijn Alfa C klas gebruik ik *DE NIEUWE START*² als basis; in deze klas gebruik ik de *MELKWEG*-boekjes als extra aanvulling.

Taalniveaus en doelgroep

De materialen zijn bedoeld voor de cursisten die in de alfabetiseringsstrategieën zitten, startend met het niveau Alfa A en eindigend met het Alfa C niveau. Van collega's hoor ik dat de eerste boekjes (Alfa A) te moeilijk zijn voor de absolute beginners. Ik heb het eerste boekje met veel succes in een groep gebruikt, waar de cursisten rond Alfa A niveau zitten. Zelf werk

ik veel met de boekjes *VAN ALFA B NAAR ALFA C*. Mijn ervaring is dat het niveau van de boekjes in het algemeen goed overeenkomt met het niveau van de cursisten. De vaardigheden die worden geoefend, komen overeen met het REFERENTIEKADER ALFABETISERING. Op Alfa C-niveau wordt bijvoorbeeld veel aandacht besteed aan roosters en agenda's, briefconventies en simpele leesstrategieën.

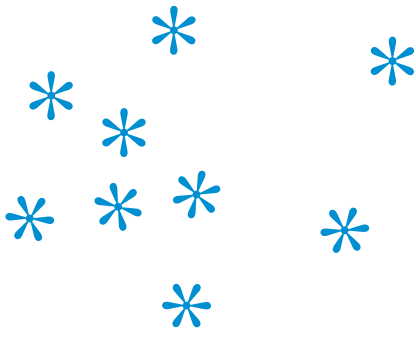
Duidelijke opbouw

Alle boekjes zijn op dezelfde manier opgebouwd: in elk boekje zijn er vier teksten met bijbehorende oefeningen die volgens het **VUT-model (Vooruitkijken, Uitvoeren, Terugkijken)** zijn georganiseerd (een korte **vooroefening**, een kopje **Taken** en het kopje **En U?**, dat de relatie tussen de tekst en het leven van de cursist legt). Het boekje *HET IS FEEST* (van Alfa B naar Alfa C) begint bijvoorbeeld met vragen die we in de klas kunnen bespreken (**Wat zijn de belangrijke feestdagen in uw geboorteland? Welke Nederlandse feestdagen kent u?**), dan komt er een tekst (een feestkalender van een school) met vragen, vervolgens krijgen de cursisten een taak (een feestkalender van een gezin bestuderen en vragen beantwoorden), en dan volgt het kopje **En u?** (**Wat is voor u een belangrijk feest? Welke feesten viert u?**). We ronden af met **Terugkijken (Wat vindt u? Ik vond de les leuk/saai)** en de woordenlijst waarin de cursisten zelf met een kruisje aangeven welke woorden zij al kennen.

Deze structuur is heel plezierig; aan het eind van de les hebben zowel de

De prikkelende teksten zorgen voor veel leesplezier

docent als de cursisten een duidelijk beeld over wat zij in de les hebben geleerd. De cursisten kunnen makkelijk zelfstandig de les thuis herhalen. Het materiaal is ook uitermate geschikt voor zowel (semi-)zelfstandig werken in de klas als voor samenwerkend leren.

Differentiëren en samenwerkend leren

Differentiëren speelt steeds een grote rol in de alfabetisering. Alle docenten zoeken naar de meest succesvolle manieren om de cursisten van verschillende niveaus met elkaar efficiënt samen te laten werken. De MELKWEG-boekjes zijn duidelijk en overzichtelijk opgebouwd waardoor zij prima geschikt zijn om de cursisten van verschillende niveaus samen te laten werken om de opdrachten uit te voeren. De opdrachten zijn duidelijk, waardoor zelfs de zwakke cursisten makkelijk mee kunnen werken. Aan de andere kant zijn de opdrachten genoeg uitdagend voor cursisten die wat verder zijn. In mijn klas hebben de cursisten van verschillende niveaus het ONDERHOUD ABC moeten invullen (boekje HET HUIS HUREN). Zij moesten hierbij aangeven welke klus door de bewoner moet worden gedaan en welke klus door de woningbouwvereniging. Terwijl de vrijwilligster een subgroep van zwakkere cursisten aan het begeleiden was, kon de sterkere subgroep samen proberen te ontdekken wat ze moesten doen en samenwerkend de opdracht uitvoeren. Als de oefening klaar was, konden de subgroepen de resultaten met elkaar bespreken. Dit leidde tot een leuke,

levendige discussie over het repareren van de lekkende kranen, schilderen van plafonds en bestrijden van ongedierte.

Plezierige lay-out en duidelijke instructies

Alle cursisten zijn heel blij met de lay-out van de boekjes: in de boekjes wordt veel aandacht geschonken aan geschikte lettertypes, en er zijn veel leuke foto's en afbeeldingen die ervoor zorgen dat de cursisten de opdrachten makkelijk begrijpen. De instructies in de boekjes zijn makkelijk te begrijpen: er worden tekens en symbolen gebruikt die duidelijk aangeven wat de cursisten moeten doen.

Makkelijk gratis te downloaden

Alle boekjes kunnen gratis gedownload worden van de website www.melkwegplus.nl. Een van de vele voordelen hiervan is voor mij dat het materiaal digitaal beschikbaar is op alle locaties waar ik werk; ik kan heel snel zelf het nodige aantal boekjes printen.

Docentenhandleiding

Op de website staat ook de uitgebreide docentenhandleiding met uitgebreide beschrijving van het materiaal en de didactische uitgangspunten.

Rekenen

Heel blij ben ik ook met de nieuwe reeks Rekenen. Rekenen vormt een belangrijk onderdeel van ons dagelijks leven en is onmisbaar in een alfabetiseringscursus. De boekjes hebben dezelfde opbouw als taalboekjes en geven de cursisten een mogelijkheid om binnen de thema's waarmee zij werken (**boodschappen, gezondheid, school, reizen**) de basisrekenvaardigheden te oefenen die zij in hun hedendaagse leven kunnen gebruiken: prijzen vergelijken, omgaan met geld, kleine getallen optellen en aftrekken.

Cultuur en humor

Het leuke van de MELKWEGboekjes is dat er bij de keuze van de teksten met veel respect is omgegaan met de cultuurverschillen: we lezen niet alleen de teksten uit Nederland, maar ook, bijvoorbeeld, een Arabisch liefdesverhaal. Ook durven de auteurs de thema's aan te snijden die voor veel culturen als taboe worden gezien, zoals AIDS. Veel aandacht wordt er besteed aan actuele thema's, thema's die in de westerse maatschappij veel aandacht

krijgen, zoals gezond eten en bewegen. De teksten zijn ook soms grappig, bijvoorbeeld een tekst, waar de man het hele huis knalblauw heeft geschilderd, terwijl zijn vrouw lichtblauw had verwacht.

De prikkelende teksten zorgen voor veel leesplezier: de cursisten gaan steeds meer lezen en ze vergeten langzaam dat lezen moeilijk en inspannend is. Ze gaan steeds meer genieten! De thema's zijn actueel, de cursisten lezen, lachen en huilen; een nieuwe wereld gaat voor hen open. Ik denk dat de MELKWEGboekjes ideaal zijn om te ontdekken dat lezen leuk is; dankzij dit materiaal durven mijn cursisten elke dag meer.

Programma in ontwikkeling

De avonturen van de bewoners van DE MELKWEG gaan door: er worden regelmatig nieuwe boekjes ontwikkeld die alle docenten en cursisten enthousiast maken met interessante en actuele teksten en leuke, gevarieerde en uitdagende oefeningen. We worden elke keer opnieuw verrast en geïnspireerd! Wij hopen dat de auteurs de financiële mogelijkheid vinden om door te gaan met het ontwikkelen van deze materialen.

Natalia Odelevskaia

*De auteur is docent alfabetisering en Nt2 bij het ROC van Amsterdam
Correspondentie:*

1. MELKWEG is ontwikkeld door Kaatje Dalderop, Willemijn Stockmann en Merel Borgesius (Stichting Melkweg). Voor meer informatie: www.melkwegplus.nl.
2. NIEUWE START NEDERLANDS. NCB. www.ncbuitgeverij.nl/home/240-nieuwe-start-nederlands.

Reactie uit Vlaanderen

Volgens Lesredacteur Dirk Eggermont is MELKWEG vanwege van het universele karakter van veel thema's ook in Vlaanderen goed te gebruiken, niet alleen de Vlaamse versies, maar ook de Nederlandse boekjes. Ook blijken de boekjes op A-niveau in Vlaanderen volgens hem zeker niet te moeilijk voor de schriftelijke alfamodules op het eind van A1 (1.1) niveau (in Vlaanderen module Alfa Nt2 module 8 of 9).